

ideiglenesen lazán összeszegecseljük; az egész összeállítása után véglegesen összekalapáljuk a szegecseket. A kész munkát befestjük lakkfestékkel. Tartósabb, ha miniummal alapozunk.

A ládacsomagok erősítésére használt 16 mm fényes abroncs igen jól felhasználható e munka elkészítéséhez, melyet különben a nagyságnak megfelelően vékonyabb, vagy vastagabb, szélesebb, vagy keskenyebb abroncsvasból is elkészíthetünk.

Adott körülmények között több tanuló állíthat össze egy munkát, de a munka sikere megkívánja, hogy a páros darabok lehetőleg egyezők legyenek és ezért ezek kidolgozását egy-egy tanulóra bizzuk.

Ha fényes abroncsvasból készítjük el a munkát, akkor csak a díszeket és a „C”-vel jelzett darab „h” törését kell előre meghajlitanunk, mert a fényes vas ruganyos és alkalmazkodik a szükséges formához.

Igen jól elkészíthető a munka úgy is, ha az akasztókeretet falappal helyettesítjük, melyhez a többi vasrészt két szöggel, vagy csavarral erősítjük hozzá. Az akasztószögnek pedig nyílast fúrunk. (Lásd a mintalapot.) A falap szabadon is alakítható, csupán a két átlós méret betartása fontos, melyek egyenlők 14 cm, illetve 34 cm-rel. Ez a megoldás igen jó kanyarítófűrész gyakorlattá válik így.

Szabadban való felakasztáshoz erősebb abroncsvasból készíthetjük az akasztó-keretet.

Fogassy Ödön.

Transzparenszek papírból.

A kézimunkatanárnak a nehéz gazdasági viszonyok rendkívül sok gondot okoznak. A rajztanár dolga sokkal könnyebb. Már nagyapáink egész természetesnek találták, hogy a rajz tanulásához szükség van rajztáblára, vonalzóra, körzőre, egyéb rajzeszközökre s óráról-órára rajzlapokra s az elhasznált többi anyagok pótlására. Mindezeket minden szülő ma is tudomásul veszi és be is szerzi.

A kötelező kézimunka a polgári fiúiskolákban a legfiatalabb tantárgyak közé tartozik. Nehéz időkben lett új tantárgygyá. A legtöbb iskolában a legszükségesebb felszerelés hiányzik s ha a szaktanár kér néhány szerszámot, eszközt, leggyakrabban ezt a választ kaphatja: miből? Kemény akaratra, szívós munkára és sok megértésre van szüksége, míg valami alapvető, bár hiányos, felszerelést vallhat „szertára” tulajdonául.

Épen ilyen nehéz a helyzet az anyag beszerzésével. Némely helyen a tanuló maga szerzi be az anyagot. Hiába az anyag pontos körülírása, mindenkié más és más lesz. Még a papír-

anyagban is nagyok a különbségek, hiszen a különböző kereskedők nem egy forrásból szerzik be portékájukat. A hozott faanyagról jobb nem is beszélni. Abban a narancsosládától a korhadtt kerítésdeszkáig mindent főtálálhatunk. Az anyag különbözőségének következtében sok a felhasználatlan hulladék, sok anyag vész kárba, az eredmény jobb is lehetne és — a szülők panaszkodnak az újabb és újabb terhek miatt.

A takarékoságnak csak egy módja van, amely mód biztosítja a jó eredményt is, még pedig az egységes anyag beszerzése. Egységes anyagot a sok szükséges közül csak egy vásárló szerezhethet be, még pedig az iskola. Ideális helyzet volna, ha a szerszámok mellett az anyagból is minden szükségeset adhatnánk. Számolnunk kell tehát az anyagi helyzettel és keresnünk kell az olcsó anyagot, amelyből kellő mennyiséget szerezhethünk be s amellett a Tanterv és Utasítás szellemében nevelő és a gyakorlati életben is felhasználható kézimunkatárgyakat készíthetünk.

Erre pedig önként kínálkozik a papiros. A felszerelés- és anyaghiánnyal küzdő iskolák kézimunka-tanmenetében a papírnak nagyobb helyet kell tehát elfoglalni, mint a szerencsésebb helyzetben levőkében. Az elérhető eredmény szempontjából ez a körülmény egyáltalában nem hátrányos, sőt a papírmunkának legalább is akkora a nevelőértéke, mint a fa-, vagy az agyagmunkáé. Az életre nevelés szempontjából is megállja helyét, sőt mivel kevés szerszám kell hozzá, így a legtöbb esetben elegendő egy jó kés, vonalzó és vágódeszka, az iskolában szerzett ismereteket könnyű kamatoztatni.

A Zalaegerszegi Kör 1933. évi Zalaegerszegen tartott közgyűlésével kapcsolatos kézimunkakiállításon a megjelentek érdeklődését felkeltették iskolánk papírmunkái közt a transzparenszek. A több oldalról elhangzott kívánságnak tesztek eleget, mikor a transzparenszek készítésének módját kedves Kartársaim rendelkezésére bocsátom.

Anyagul az olcsó patronpapírt használjuk. Szükséges eszközök: irón, vágótoll, vagy éleshegyű kés, vágódeszka, vonalzó és némelykor körző, a beéleléshez szükséges anyag a különböző színű selyempapír és ragasztó.

Az első lapok mintái egyenesvonalú mértani idomokból képezett sorok. Egy ív patronpapírrt 6—8 részre vágva oszthatunk szét. 2—3 cm-es keretet rajzolva lehelethálványan, hegyes írónnal centiméteres hálózatot rajzolunk. A táblára rajzolt nagyméretű hálózatba előrajzoljuk a mintát s a tanulók a lapokon utánarajzolják. Jó, ha tévedések elkerülése végett a kivágandó részeket bevonalkázzák. A rajzok elkészültével a bevonalkázott részeket vágótollal, vagy éles késsel óvatosan kivágják, ügyelve, hogy az egyes motívumokat elválasztó sávokat át ne szakítsák. A kivágás megtörténtével — ami eleinte nem meg-

minden nehézség nélkül, — a eezuzavonalakat kitörlik s a kivágott részeket méretüknél 2—2 mm-rel nagyobb színes selyempapírral beragasztják. Több szín ritmikus ismétlődésével átnézetben igen jó színhatást kaphatunk. Különböző színek egymásra ragasztásával színskálánk nagy mértékben bővül.

Hasonló eljárással készíthetünk görbevonalú idomokat, magyar motívumokat, egyéb stilizált mintákat.

Jóval nehezebb a betűk kivágása. Munkánkhoz ugyancsak hálózatot rajzolunk. Ha igazán tiszta munkát akarunk, a hálózatra a betűket fordítva rajzoljuk. Ha a munka elkészült, a hálózat eltávolítása után megfordítva, a másik oldalról szemléljük. Bélelés nem szükséges, az aktuális felíratokon azonban sokat emel. Végső fokon zárt díszítményeket képezhetünk új, vagy a tanult motívumokból s a minta természete szerint egy, vagy több színnel bélelhetjük.

Az így elkészült munkák kitűnően felhasználhatók, mint *ablaktranszparens*ek az iskolai életben, így pl. iskolai ünnepélyek, kiállítások, színielőadások alkalmával, s aktuális, vagy dekoratív voltukkal megfelelő kivitel esetén igazán frappánsan hatnak. Feltétlenül fejlesztik az általános kézügyességet, rendre, pontosságra, tisztaságszeretetre nevelnek és fejlesztik a jóízlést.

Az iskolából kikerülő tanuló pedig nem csupán készségeket visz magával az életbe, hanem ismereteit mint iparos, vagy kereskedő a kirakatok rendezésében, transzparens reklámok készítésével, vagy akár mint szobafestő, patronok vágásával maradék nélkül felhasználhatja.

Izsák Gyula Endre.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK

IRODALOM

Weszely Ödön: A korszerű nevelés alapelvei. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1935. 556 lap, 14 ábrával s a szerző arcképével.

Aki Weszely Ödönt életében személyesen ismerte, ezen utolsó nagy művével kapcsolatban még inkább az alatt a benyomás alatt kell, hogy álljon, ami Weszely egész „életdrámájából” szinte kényszerítő erővel világít elénk: ez az élet a folytonos küzdelmek, be nem teljesült vágyak és posthumus sikerek láncolata volt. Ez az élet gazdag fordulatokban, de a szerencsésebb fordulatok mindig csak elkésve, szinte „felvonásközben” lepték meg a játékost, a hőst, Weszely Ödönt. Amire törekedett, — pedig mindig nagy célok lelkesítették s ösztönözték, — az rendszerint vagy csak félig, vagy megkésve